

Q'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI AFORIZMLARDA "YOLG'IZLIK" VA "HIJRON" KONSEPTLARI

Sobirjonova Mukhlisa Sobirjonovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

ПОНЯТИЯ «ОДИНОЧЕСТВО» И «РАССТАВАНИЕ» В УЗБЕКСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Собиржонова Мухлиса Собиржоновна

преподаватель Денауский институт предпринимательства и педагогике

THE CONCEPTS OF «LONELINESS» AND "PARTING" IN THE UZBEK AND ENGLISH LANGUAGES

Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna

teacher of Denau Institute of Entrepreneurship and Pedagogy

m.sobirjonova11@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0003-2361-0557>

Annotatsiya: Mutaxassislar yolg'izlikni keltirib chiqaradigan ijtimoiy sharoitlarga ham, odamlarning o'zlarining ijtimoiy haqiqatlarini baholashlariga ham qiziqish bildirmoqdalar. Bugungi kunda yolg'izlikni to'liq, tizimli aniqlash va uning yagona konseptual qo'llanilishiga ehtiyoj bor. Ushbu yondashuv yolg'izlik fenomenini o'rganish uchun yangi uslubiy munosabatlarni talab qiladi. Bu tadqiqotning ilmiy yangiligining bir jihatidir. Haqiqat shundaki, yolg'izlikni o'rganishga mavjud yondashuvlar yolg'izlik fenomeni tuzilishining murakkabligini to'liq ifoda etmaydi. Psixodinamik modelda yolg'izlik hissiy tajriba sifatida qaraladi.

Kalit so'zlar: psixodinamik model, yolg'izlik, hijron, megalomaniya, narsisizm, tajovuzkorlik, surunkali yoki patologik yolg'izlik.

Аннотация: Ученых интересуют как социальные условия, вызывающие одиночество, так и оценка людьми своей социальной реальности. Сегодня существует потребность в полном, систематическом определении одиночества и его едином концептуальном применении. Такой подход потребовал нового методологического подхода к изучению феномена одиночества. Это один из аспектов научной новизны исследования. Дело в том, что существующие подходы к изучению одиночества не в полной мере отражают сложность структуры феномена одиночества. Психодинамическая модель. В этой модели одиночество рассматривается как эмоциональное переживание.

Ключевые слова: психодинамическая модель, одиночество, изгнание, мания величия, нарциссизм, агрессия, хроническое или патологическое одиночество.

Abstract: Scientists are interested in both the social conditions that cause loneliness and people's assessment of their social reality. Today, there is a need for a complete, systematic definition of loneliness and its unified conceptual application. This approach required a new methodological approach to studying the phenomenon of loneliness. This is one of the aspects of the scientific novelty of the study. The fact is that existing approaches to the study of loneliness do not fully reflect the complexity of the structure of the phenomenon of loneliness. Psychodynamic model. In this model, loneliness is considered as an emotional experience.

Key words: psychodynamic model, loneliness, exile, megalomania, narcissism, aggression, chronic or pathological loneliness.

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ/INTRODUCTION).

Yolg'izlikni nazariy konstruksiya sifatida ko'rib chiqadigan konseptual asoslarni taklif qilgan Z. Freyd ekzistensial yolg'izlikning antropologik o'chovini ushbu hodisaning aqliy vakili tekisligi bilan birlashtira oldi: bir tomondan, shaxs o'z mavjudligini qabul qiladi, boshqa tomondan u o'zining yo'qligini va boshqa odamlardan to'liq ajralishning tahdidli bo'shligini tushunadi. O'z-o'zini anglaydigan mavjudotning bo'shligi yoki o'zining muhim yo'qligi shaxsning ongiga qarshi turadi. Shaxs o'zini «ongli» va shu bilan birga «yolg'iz» his qiladi, chunki u atrofdagi dunyo uchun hech qanday ahamiyatga ega emas. Keyin yolg'izlikni yo'q qilish zarurati paydo bo'ladi, bu shaxsni turli jamoalarga qo'shilishga majbur qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД / MATERIALS AND METHODS).

Yolg'izlikni o'rganayotganda, Z. Freyd bola yig'lab, onasini zulmatda chaqiradigan rasmni qo'llaydi. Yolg'izlik noaniqlik va qorong'ulik qo'rquvidan kelib chiqadi. Ekzistensial yolg'izlikning ramzlari qorong'ulik va zulmatdir. Boshqa odamlar bilan muloqot qilish ramzi ong nuridir. Shuning uchun, boshqa ong bilan muloqot qilish istagi yolg'izlikdan qochish zarurligining namoyonidir. Freydning izdoshi hisoblangan S.Zilburg yolg'izlik narsisizm va egosentrik yo'nalishda namoyon bo'lishiga ishonadi. U yolg'izlikni patologik va normalga ajratadi. Muallif vaqtinchalik yolg'izlikni oddiy yolg'izlik deb ataydi. Bu ba'zi holatlarning ta'siri natijasida paydo bo'ladigan vaqtinchalik ruhiy holat hisoblanadi. [2]

Quyidagi aforizmlarda ingliz tilida so'zlashuvchi ijodkorlarning yolg'izlik haqidagi tasavvurlari aks etgan:

“Yolg'izlik insonning qalb chanqog'ini qondira oladigan vohadir”. Fransua Mauriak.

“Yolg'izlik – original g'oyalar vatani”. Karl Yung.

“Yolg'izlik bizning tasavvurimiz eshiklarini ochadigan kalitdir”. Anonim.

“Yolg'izlik - bu yolg'izlik raqsi, uni faqat nozik qalblar qadrlashi mumkin”. Oskar Uayld.

“Yolg'izlik - bu o'zimiz bilan eng chuqur uchrashuvlar sahnasi”. Jiddu Krishnamurti.

“Yolg'izlik bizni o'zimizni kashf qilish yo'liga olib boradigan sodiq hamrohdur”. Hermann Hesse.

“Yolg'izlik bizning ichki yolg'izligimizni aks ettiradi”. Albert Shvaytser.

“Yolg'izlik - bu faqat haqiqiy san'atkorlarga qadrlay oladigan san'at”. Fridrix Nitsshe.

“Yolg'izlik bizni o'zining yumshoq ko'yiligi bilan o'rab oladi va bizni borligimizning yashirin xazinalarini o'rganishga taklif qiladi”. Anonim.

«Yolg'izlik - bu ichki tinchlikka olib boradigan yo'l”. Noma'lum.

“Yolg'izlik ijodiy dahoning eng yaxshi do'stidir”. Artur Shopengauer.

“Yolg'izlik tinchlik panohidir, u yerda dunyo shovqini tarqaladi va ruh o'ziga kerakli taskin topadi”. Anonim.

«Yolg'izlik - bu ichki erkinlik uchun to'lanadigan narx”. Ralf Valdo Emerson.

“Yolg'izlik inqilobiy g'oyalar yetishtiriladigan unumdor zamindir”. Anonim.

«Yolg'izlik - bu bizning haqiqiy borligimizga eshik ochadigan kalit”. Noma'lum.

«Yolg'izlik - bu bizga o'sish va gullash imkonini beradigan jim kuch”. Anonim.

MUHOKAMA

(ОБСУЖДЕНИЕ/DISCUSSION). Bundan farqli o'laroq, yolg'izlikning doimiy hissi, o'z-o'zini narsisistik rasmini yo'qotish natijasida paydo bo'ladigan xarakterli xususiyat sifatida, surunkali yoki patologik yolg'izlik deb ataladi. Bunday holda, bu narsisistik xafagarchilikning ifodasidir. Xarakterning uchta asosiy xususiyati patologik, surunkali yolg'izlikka olib keladi: megalomaniya, narsisizm va tajovuzkorlik [1]. Yolg'izlik uyqu, ochlik, chanqoqlik, zavq bilan birga insonning asosiy ehtiyoji sifatida qaraladi. H.S.Sallivanning fikriga ko'ra yolg'izlik inson mavjudligining bir qismi sifatida aloqa ehtiyojining teskari tomoni sifatida qabul qilinadi, uning namoyon bo'lishi inson hayotining turli bosqichlarida farq qiladi. Yolg'izlikning o'tkir shakli insonning yaqinligiga bo'lgan ehtiyoj qondirilmaganda paydo bo'ladi. Bu, ayniqsa, o'spirinlik davriga xosdir. Bolalikda otanalar bilan noto'g'ri munosabatlar tufayli tengdoshlar doirasi bilan normal munosabatlarni o'rnatishda muayyan qiyinchiliklar paydo bo'lishi

mumkin. Yaqin munosabatlarni o'rnatolmaslik yolg'izlikka olib kelishi mumkin [3].

G. R. Shagivaleevaning tadqiqotida yolg'izlik juda salbiy va tushkun tuyg'u sifatida belgilanadi. Bu odamlarning psixotik holatini shunchalik yomonlashtiradiki, ularni hissiy jihatdan ojiz qiladi [4].

NATIJALAR (РЕЗУЛЬТАТЫ/RESULTS). Rossiyalik tadqiqotchi N. V. Hamitov yolg'izlikni ikki turga ajratadi: «birlamchi» va «ikkilamchi». Potensialda insonning o'ziga xosligidan kelib chiqadigan «birlamchi» yolg'izlik har qanday shaxsga xosdir. Agar yolg'izlik muhim ijtimoiy aloqalarning yo'qolishi natijasida yuzaga kelsa, unda bunday yolg'izlik «ikkinchi darajali» deb nomlanadi. Biroq, muallif u yoki bu shakldagi yolg'izlikning kelib chiqishida psixodinamik mexanizmni namoyish etmaydi. T.M.Afanasyeva bolaning erta bolalik davrida boshdan kechirgan tajribasining yetuklikda yolg'izlik hissi paydo bo'lishiga ta'sirini juda ishonchli misollar asosida ko'rsatadi [5].

V. I. Puzko patologik yolg'izlikning psixodinamikasi konsepsiyasini asoslab berdi. Yolg'izlik fenomeni u tomonidan shaxsning o'zligidan va boshqa odamlardan ajralishi sifatida taqdim etiladi. Yolg'izlik manbai ijtimoiy aloqalarning yetishmasligi va natijada boshqa odamlarga sog'inch bilan namoyon bo'ladi.

Yolg'izlik fenomeni falsafiy, psixologik va lingvokultural nuqtai nazardan murakkab va ko'p qirrali hodisa sifatida o'rganiladi. Z.Freydning ekzistensial yolg'izlik haqidagi nazariyasi shaxsning o'z mavjudligi va yo'qligi o'rtasidagi qarama-qarshilikni ko'rsatib, insonni boshqa odamlardan ajratib turadigan tahdidli bo'shliqni anglashga asoslanadi. Freyd va uning izdoshlari yolg'izlikni insonning ichki ehtiyojlariga, shuningdek, narsisizm va egosentrik yo'nalishga bog'lashgan [6].

Falsafiy jihatdan yolg'izlik insonning asosiy ehtiyojlaridan biri sifatida ko'riladi. Biroq, patologik yoki surunkali yolg'izlik xarakterning megalomaniya, narsisizm va tajovuzkorlik kabi xususiyatlari bilan bog'lanadi. H.S. Sullivanning tadqiqotlari yolg'izlikni inson hayotining barcha bosqichlarida o'ziga xos shakllarda namoyon bo'ladigan psixologik holat sifatida tavsiflaydi [2].

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalik davridagi hissiy tajribalar voyaga yetgan odamning yolg'izlik hissi paydo bo'lishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. T. M. Afanasyeva va V.I.Puzkoning

ishlari ota-onalarga bo'lgan ishonch va ijtimoiy aloqalarning mavjudligi kabi omillarning ahamiyatini tasdiqlaydi.

Yolg'izlik haqidagi aforizmlar uni ijobiy va ijodiy kuch sifatida talqin qilishni taklif etadi. Masalan, Oskar Uayld va Fridrix Nitsshe yolg'izlikni ijodning manbai, ruhiy chuqurlikka olib boradigan yo'l sifatida ko'rishgan. Shu bilan birga, patologik yolg'izlik insonning psixologik holatini og'irlashtiruvchi va hayot sifatini pasaytiruvchi omil bo'lishi mumkin [4].

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ/CONCLUSION). Umuman olganda, yolg'izlik fenomenini tushunish insonning ichki dunyosi va ijtimoiy munosabatlarini yanada chuqurroq tahlil qilishni talab etadi. Bu hodisani sog'lom ijtimoiy muhit va barqaror aloqalar orqali kamaytirish mumkinligi, shuningdek, uni shaxsiy rivojlanish va ijod uchun kuchli manba sifatida talqin qilish imkoniyati mavjudligi ko'rsatiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES)

1. Sullivan H.S. The interpersonal theory of psychiatry. – New York: Norton, 1953.
2. Shagivaleeva G. R. Elabuga: «Almedia» OAJ nashriyoti, 2007. – 157 p.
3. Hamitov N. V. Yolg'izlikdan xalos bo'lish. – M.: Astrel, 2005. – 415 c.
4. Afanasyeva T. M. Oila. Matn. – M.: Hayka, 1988. – 256 c.
5. Buzko V. I. Ykzistensial nevroz yolg'izlikdan qochish sifatida // ilmiy konferensiya materiallari «Yolg'izlik ilohiyoti, falsafasi va psixologiyasi». – Vladivostok. 1995. – 56 c.
6. Sobirjonova, M., & Ubaydullayeva, J. (2024). Exploring lingvoculturology: the intersection of language and culture. Interpretation and researches.
7. Sobirjonova, M., & Hafizov, S. (2024). Linguistic and cultural characteristics of the concepts of “loneliness” and “alienation” in uzbek and english. Talqin va tadqiqotlar.
8. Sobirjonovna, S. M., & Xoliqulovna, B. M. (2024). The Concept of “Loneliness” and “Alienation” in the English Language. Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education (2994-9521), 2(6), 400-403.